

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL TELŠIŲ APSKRITIES LAIKRAŠČIO „X“ ŽURNALISTO Y SKUNDO PRIEŠ TELŠIŲ RAJONO SAVIVALDYBĘ

2020-12-04 Nr. 4D-2020/2-837

Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaigoje gautas Telšių apskrities laikraščio „X“ žurnalisto Y (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundas ir skundo papildymo dokumentai dėl Telšių rajono savivaldybės (toliau vadinama – Savivaldybė) administracijos pareigūnų, Savivaldybės mero galimai netinkamų veiksmų (neveikimo), nagrinėjant Pareiškėjo (kaip žurnalisto) kreipimosi raštus ir neteikiant Pareiškėjui prašomos informacijos.

2. Pareiškėjas skunde ir skundo papildymo dokumentuose, be kitų aplinkybių, nurodo:

2.1. „Kaip Telšių apskrities laikraščio „X“ žurnalistas teikiau klausimus [Savivaldybės administracijai] bei jos direktoriui [...], [Savivaldybės merui] [...]“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

2.2. „[...] [Savivaldybės administracija] neatsakė į teiktus klausimus ir nepaaiškino atsisakymo teikti informaciją priežasčių į šių metų klausimus: gegužės 15 d., gegužės 15 d., balandžio 23 d., balandžio 28 d., balandžio 2 dienos; balandžio 2 dienos, kovo 31 dienos, kovo 17 dienos, vasario 13 dienos, vasario 12 dienos. [Savivaldybės administracija] [...] atsisakė pateikti duomenis pagal mano vasario 20 dienos klausimą [...]“.

2.3. „Balandžio 23 d. [Savivaldybės merui] pateikiau klausimus dėl to, kad Savivaldybės administracijos direktorius [...] neatsako į klausimus [...]. [...] [Savivaldybės meras] neatsakė į balandžio 23 dienos laiške siųstus klausimus [...]. Meras [...] neatsakė, ką ketina daryti, kad Savivaldybės administracijos direktorius laikytųsi įstatymų. [...]“.

2.4. „Balandžio 30 dieną merui priminiau, kad dar neatsakyta į balandžio 23 dieną siųstus klausimus. [...] [Savivaldybės mero patarėjos] laiške nėra atsakoma į pateiktus klausimus, vien informuojama, kad Savivaldybės administracija įpareigota atsakyti į balandžio 23 dienos laiške siųsto priedo klausimus. [...]“.

2.5. „Šių metų gegužės 15 dieną pateikiau klausimus [Savivaldybės merui]. Jis neatsakė į antrą laiške pateiktą klausimą, kodėl pasitiki [Savivaldybės administracijos direktoriumi], kuris neatsako į mano klausimus. [...]“.

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo: „[...] įvertinti [Savivaldybės mero], [Savivaldybės administracijos direktoriaus], [Savivaldybės administracijos] veiksmus dėl neatsakymų į [Pareiškėjo] kaip žurnalisto teiktus klausimus; įspėti [Savivaldybės merą] ir [Savivaldybės administracijos direktorių] laikytis teisės aktuose numatytos pareigos teikti žurnalistui prašomą informaciją.“

4. Kartu su skundu ir skundo papildymo dokumentais, be kita ko, pateikta:

4.1. **Pareiškėjo kreipimosi raštai elektroniniu paštu, adresuoti Savivaldybės administracijos direktoriui I. M. elektroniniu paštu <...> (kopijos):**

4.1.1. 2020-03-31 kreipimasis, kuriame Pareiškėjas skundžiasi dėl Savivaldybės

administracijos pareigūnų galimai netinkamų veiksmų, nepateikiant Pareiškėjui prašomos informacijos, ir prašoma Savivaldybės administracijos direktoriaus atsakyti į klausimus, į kuriuos minėti pareigūnai galimai neatsakė;

4.1.2. 2020-04-02 kreipimasis dėl informacijos, susijusios su „A“ paskelbtame straipsnyje „Visų biudžetinių įstaigų darbuotojams pakilo darbo užmokestis“ Savivaldybės administracijos Finansų skyriaus vedėjo nurodytais duomenimis, pateikimo;

4.1.3. 2020-04-02 kreipimasis dėl informacijos, susijusios su lėšų, skirtų apsauginės signalizacijos ir vaizdo stebėjimo sistemos Telšių miesto švietimo įstaigose diegimo darbams atlikti, pateikimo;

4.1.4. 2020-04-23 kreipimasis dėl informacijos, susijusios su Savivaldybės administracijos direktoriaus galimai netinkamais veiksmais Savivaldybės tarybos posėdžio metu vieno iš Savivaldybės tarybos nario atžvilgiu, taip pat dėl Savivaldybės galimai sutaupytų lėšų optimizavus jos veiklą, pateikimo;

4.1.5. 2020-04-28 kreipimasis dėl informacijos, susijusios su Savivaldybės administracijos direktoriaus įrašu *Facebook* paskyroje (sveikinimu medikams), pateikimo;

4.1.6. 2020-05-15 kreipimasis dėl informacijos, susijusios su Vilniaus apygardos administracinio teismo sprendimo apskundimu, pateikimo;

4.1.7. 2020-05-15 kreipimasis dėl informacijos, susijusios su Savivaldybės administracijos direktoriaus planuojamais veiksmais po Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos sprendimo jo atžvilgiu priėmimo, pateikimo;

4.2. **Pareiškėjo kreipimosi raštai elektroniniu paštu, adresuoti Savivaldybės administracijos vyriausiajai specialistei S. S. elektroniniu paštu <...>** (kopijos):

4.2.1. 2020-02-12 kreipimasis dėl informacijos, susijusios su galimu viešųjų ir privačiųjų interesų konfliktu, Savivaldybės administracijos direktoriui vertinant „B“ progimnazijos vadovo veiklos ataskaitą, pateikimo;

4.2.2. 2020-02-13 kreipimasis dėl informacijos, susijusios su Savivaldybės administracijos direktoriaus galimai netinkamais veiksmais Savivaldybės tarybos posėdžio metu vieno iš Savivaldybės tarybos nario atžvilgiu, pateikimo;

4.2.3. 2020-02-20 kreipimasis dėl informacijos, susijusios su Savivaldybės administracijos visų skyrių vedėjų, pavaduotojų, seniūnų darbo užmokesčiu „nenurodant skyrių pavadinimų ir asmenų pavardžių“, pateikimo;

4.2.4. 2020-03-12 kreipimasis dėl informacijos, susijusios su Savivaldybės administracijos darbuotojams (įtraukiant ir skyrių vedėjus) galimai skiriamus darbo užmokesčio priedus, pateikimo;

4.2.5. 2020-03-17 kreipimasis dėl informacijos, susijusios su lėšomis, skirtomis daugiabučio namo, esančio Žarėnų g. <...>, Ryškėnuose, konstrukcijų įvertinimo ekspertizei, techninio projekto parengimui ir pan. atlikti, pateikimo;

4.2.6. 2020-03-17 kreipimasis dėl informacijos, susijusios su daugiabučio namo Ryškėnuose (konkretus adresas nenurodomas) pardavimu, pateikimo (pažymima, kad klausimas skirtas Savivaldybės administracijos direktoriui);

4.2.7. 2020-03-23 kreipimasis dėl informacijos, susijusios su lėšomis, skirtomis Telšių ligoninei kvėpavimo aparatams įsigyti, pateikimo.

4.3. **Pareiškėjo kreipimosi raštai elektroniniu paštu, adresuoti Savivaldybės merui (Savivaldybės mero patarėjai R. K. elektroniniu paštu <...>)** (kopijos):

4.3.1. 2020-04-23 kreipimasis, kuriame skundžiamasi dėl Savivaldybės administracijos pareigūnų ir jos direktoriaus veiksmų, neteikiant Pareiškėjui jo prašomos informacijos, taip pat teiraujamas Savivaldybės mero, kokių priemonių atsižvelgiant į tai planuojama imtis; pridedami klausimai dėl informacijos apie tai, kiek iš viso Savivaldybės įstaigose, viešosiose įstaigose dirba darbuotojų, kokiai daliai minėtų darbuotojų 2020 metais bus didinamas darbo užmokestis; dėl informacijos, susijusios su lėšų, skirtų apsauginės signalizacijos ir vaizdo stebėjimo sistemos Telšių miesto švietimo įstaigose diegimo darbams atlikti, pateikimo; dėl informacijos, susijusios su lėšomis, skirtomis daugiabučio namo, esančio Žarėnų g. <...>, Ryškėnuose, konstrukcijų įvertinimo

ekspertizei, techninio projekto parengimui ir pan. atlikti, pateikimo ir pan.); prašoma Savivaldybės mero į juos atsakyti;

4.3.2. 2020-04-30 kreipimasis, kuriame Pareiškėjas nurodo, kad nėra gavęs iš Savivaldybės mero atsakymo į 2020-04-23 kreipimąsi;

4.3.3. 2020-05-15 kreipimasis dėl informacijos, susijusios su Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos priimto sprendimo Savivaldybės administracijos direktoriaus atžvilgiu, pateikimo, taip pat dėl Savivaldybės mero veiksmų, nepateikus atsakymų (pavėluotai pateikus) atsakymus į ankstesnius Pareiškėjo klausimus.

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

5. Seimo kontrolierė, siekdama išsiaiškinti skunde nurodytas aplinkybes, kreipėsi į Savivaldybės administraciją, prašydama pateikti paaiškinimus dėl skunde nurodytų aplinkybių bei atsakyti į Seimo kontrolierės klausimus.

6. Iš Savivaldybės administracijos pateiktų paaiškinimų ir dokumentų nustatyta:

6.1. Kas sietina su pažymos 4.1.1–4.1.7 punktuose nurodytais Pareiškėjo kreipimosi raštais, adresuotais I. M., tuo metu ėjusiam Savivaldybės administracijos direktoriaus pareigas (toliau vadinama – I.M.), „[...] išsamios informacijos pateikti negalime, nes 2020 m. rugpjūčio 27 d. Savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T1-245 [...] [I. M.] [...] buvo atleistas iš pareigų, o išsamios informacijos apie susirašinėjimą su [Pareiškėju] nebuvo pateikęs. Kiek žinoma, [Pareiškėjo] klausimai buvo tiesiogiai adresuoti [I. M.], kokie atsakymai buvo parengti, kas juos parengė ir kada buvo išsiųsti [Pareiškėjui], duomenų neturime.“

6.2. Kas sietina su pažymos 4.2.1–4.2.7 punktuose nurodytais Pareiškėjo kreipimosi raštais, adresuotais S. S., tuo metu ėusiai Savivaldybės administracijos vyriausiojo specialisto pareigas (toliau vadinama – S. S.), „[...] paaiškiname, kad 2020 m. balandžio 1 d. Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu Nr. A1-535 „Dėl pareigybės panaikinimo“ [S. S.] pareigybė buvo panaikinta nuo 2020 m. gegužės 5 d. ir ji buvo atleista iš darbo.“

6.3. „Tiek [I. M.], tiek [S. S.] kompiuterinėse laikmenose buvusi informacija buvo sunaikinta atleidus juos iš pareigų, o papildomai susirašinėjimas su [Pareiškėju] nebuvo niekur registruojamas.“

6.4. „Šiuo metu pagal galiojančią Telšių rajono savivaldybės informacijos pateikimo visuomenei tvarkos aprašą yra reglamentuota, kad klausimai turi būti pateikti per bendrą Savivaldybės elektroninį paštą info@telsiai.lt, tačiau informacijos rengėjai šios tvarkos nesilaiko ir klausimus siunčia tiesiogiai darbuotojams, dėl ko yra sunku sukontroliuoti pateikiamų klausimų srautą.“

6.5. Kas sietina su pažymos 4.3.1–4.3.3 punktuose nurodytais Pareiškėjo kreipimosi raštais, adresuotais Savivaldybės merui, „[...] 2020 m. balandžio 23 d. Savivaldybės meras gavo klausimus, į kuriuos pagal Lietuvos Respublikos Visuomenės informavimo įstatymą (toliau –Visuomenės informavimo įstatymas) atsakymą pateikti turėjo iki 2020 m. balandžio 30 dienos pabaigos, tačiau 2020 m. balandžio 30 dienos ryte (laikas 08:04) [Pareiškėjas] atsiuntė laišką teigdamas, kad meras laiku neatsakydamas pažeidė Visuomenės informavimo įstatymą, nors pagal minėtąjį įstatymą atsakymo pateikimo terminas dar nebuvo pasibaigęs. Atsakymas buvo išsiųstas 2020 m. balandžio 30 d., 16 val. 13 min.

Taip pat 2020 m. gegužės 15 dieną [Pareiškėjas] atsiuntė laišką su klausimais merui, kuriame teigė, kad meras į kai kuriuos klausimus neatsakė, o kitus atsakė nesilaikydamas terminų. Savivaldybės meras į klausimus atsakinėjo, o į minėtąjį teiginį atsakė 2020 m. gegužės 19 d. ir dar kreipėsi į [Pareiškėją] prašydamas patikslinti klausimus ar informaciją, kurios [Pareiškėjui] neva trūksta. 2020 m. gegužės 19 d. išsiuntus atsakymą-prašymą, iki šiol jokių klausimų ar prašymų patikslinti informaciją iš [Pareiškėjo] nebuvo gauta.“

6.6. „Apibendrinant galima paminėti, kad į [Pareiškėjo] gaunamus klausimus visada stengiamasi atsakyti laiku ir informatyviai. Tyčia atsakymai nebuvo vilkinami ar ignoruojami.

Stengiamasi įtvirtinti gaunamų paklausimų registraciją per raštinę, tačiau, kaip minėjome, informacijos rengėjai tai ignoruoja ir kreipiasi tiesiogiai į Savivaldybės darbuotojus.“

6.7. Savivaldybės mero patarėjos R. K. 2020-04-30 atsakyme elektroniniu paštu į Pareiškėjo 2020-04-23 kreipimąsi (kopija) **nurodyta:**

„[...] atidžiai perskaičiau ir susipažinau su visais Jūsų siūstais klausimais. Akcentuotina, kad visi klausimai [...] yra apie biudžeto lėšų panaudojimą ir paskirstymą. Savivaldybės biudžeto asignavimų valdytojas yra administracijos direktorius. Todėl visada esant informacijos poreikiui ar klausimams kreipkimės į atsakingus už klausiamą sritį asmenis. Savivaldybė viešai [skelbia] informaciją apie darbo užmokesčiui skiriamas sumas, todėl ši informacija yra prieinama kiekvienam. Atsakymus Jums patikslinti įpareigojau administraciją. [...]“

6.8. Savivaldybės mero patarėjos R. K. 2020-05-19 atsakyme elektroniniu paštu į Pareiškėjo 2020-05-15 kreipimąsi (kopija) **nurodyta:**

„[...] siunčiu Jums atsakymus į gautus klausimus:

1) *Vyriausioji tarnybinės etikos komisija pripažino [I. M.] pažeidus Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatas. Beje, jau antrą kartą šiais metais [I. M.] įstatymą pažeidė du kartus per metus. Kaip vertinate tokius [I. M.] poelgius?*

VTEK pateikti sprendimai vertino poelgius, kurie vyko tuo metu, kai aš dar nebuvau išrinktas Telšių rajono savivaldybės meru. Laikausi nuomonės, kad etiška yra komentuoti ar vertinti tuos įvykius, kurie įvyksta nuo tada, kai einu minėtąsias pareigas. Taip pat esu informuotas, kad [I. M.] sprendimą skųs.

2) *Jūs pareiškėte, kad [I. M.] pasitikite. Vadinasi, pasitikite asmeniu, kuris pažeidinėja įstatymus. Beje, anksčiau Jums pranešiau, kad [I. M.] neatsako į mano, kaip žurnalisto, klausimus. Tačiau tai Jums netrukdo pasitikėti [I. M.]. Mere, gal galėtumėte paaiškinti, kodėl Jums pasitikėjimą kelia įstatymus pažeidinėjantis asmuo?*

Dėl neatsakytų Jums klausimų, kaip ir minėjau anksčiau, savivaldybės administraciją buvau įpareigojęs atsakyti. Esu informuotas, kad administracija šį pavedimą įvykdė.

3) *Mere, Jūs neatsakėte į kai kuriuos mano klausimus, o atsakydamas į dalį kitų nesilaikėte nustatytų terminų. Vadinasi, taipogi pažeidinėjate įstatymus. Gal galėtumėte paaiškinti, kodėl taip elgiatės? Neatsakydamas į klausimus, nesilaikydamas terminų ir tuo pažeisdamas įstatymus, Jūs laužote savo, kaip mero ir Savivaldybės tarybos nario, duotą priesaiką. Ar jums priesaikos žodžiai tebuvo nereikšminga pareiga juos įstarti, tuščias, Jūsų moraliniams įsitikinimams nesvarbus tekstas?*

Visada noriai bendradarbiauju su žiniasklaida, todėl į gautus klausimus stengiuosi atsakyti objektyviai. Visada pateikiu Jums teisingą, reikalingą ir tik patikrintą informaciją. Todėl jeigu galite patikslinti, kokių atsakymų ar informacijos trūksta. [...]“

Skundo tyrimui reikšmingi teisės aktai

7. Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti teisės aktai

7.1. **Įstatymai:**

7.1.1. *Konstitucijoje* nustatyta:

25 *straipsnis* – „[...] Žmogui neturi būti kliudoma ieškoti, gauti ir skleisti informaciją bei idėjas. [...]“

7.1.2. *Seimo kontrolierių įstatyme* nustatyta:

12 *straipsnis* – „1. Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje. [...]“

7.1.3. *Viešojo administravimo įstatyme (redakcijoje, galiojusioje iki 2020-11-01)* buvo nustatyta:

3 *straipsnis* – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: [...] 5) *išsamumo*. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nuroydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos

turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį; [...] 13) *vieno langelio*. Šis principas reiškia, kad asmeniui informacija suteikiama, prašymas ar skundas priimamas ir atsakymas į juos pateikiamas vienoje darbo vietoje. Prašymą ar skundą nagrinėja ir informaciją iš savo administracijos padalinių, pavaldžių subjektų, prireikus – ir iš kitų viešojo administravimo subjektų gauna pats prašymą ar skundą nagrinėjantis ir administracinį sprendimą priimantis viešojo administravimo subjektas, neįpareigodamas tai atlikti prašymą ar skundą padavusio asmens.“

7.1.4. *Visuomenės informavimo įstatyme* nustatyta:

4 *straipsnio 1 dalis* – „Kiekvienas asmuo turi teisę laisvai reikšti savo mintis ir įsitikinimus, nevaržomai rinkti, gauti ir skleisti informaciją bei idėjas. Laisvė rinkti, gauti ir skleisti informaciją negali būti ribojama kitaip, kaip tik įstatymu, jei yra būtina apsaugoti konstitucinę santvarką, žmogaus sveikatą, garbę ir orumą, privatų gyvenimą, dorovę.“

6 *straipsnis* – „1. Kiekvienas asmuo turi teisę gauti iš valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų, kitų biudžetinių įstaigų viešąją informaciją apie jų veiklą, oficialius jų dokumentus (kopijas), taip pat informaciją, kurią minėtos įstaigos turi apie jį patį. 2. Valstybės ir savivaldybių institucijos bei įstaigos turi informuoti visuomenę apie savo veiklą. 3. Valstybės ir savivaldybių institucijos bei įstaigos privalo Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių įstaigų įstatymo bei kitų įstatymų nustatyta tvarka teikti viešąją informaciją, taip pat turimą privačią informaciją, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus, kai privati informacija neteikiama. 4. Informacija, kurią rengiant nereikia kaupti papildomų duomenų, viešosios informacijos rengėjams ir (ar) skleidėjams, žurnalistams pateikiama ne vėliau kaip per vieną darbo dieną, o informacija, kurią rengiant reikia kaupti papildomus duomenis, – ne vėliau kaip per savaitę. 5. Valstybės ir savivaldybių institucijos bei įstaigos, kitos biudžetinės įstaigos, atsisakiusios teikti viešąją informaciją viešosios informacijos rengėjui, ne vėliau kaip kitą darbo dieną turi raštu pranešti rengėjui apie atsakymo suteikti informaciją priežastis. [...]“

7.1.5. *Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių įstaigų įstatyme (redakcijoje, galiojusioje iki 2020-11-01)* buvo nustatyta:

15 *straipsnio 1 dalis* – „1. Institucija atsisako pateikti pareiškėjui dokumentus, jeigu: [...] 2) prašomi dokumentai yra paskelbti institucijos interneto svetainėje, visuomenės informavimo priemonėse, taip pat naudojant elektronines priemones; tokiu atveju per 3 darbo dienas nuo prašymo gavimo institucijoje dienos pareiškėjui nurodomas jų paskelbimo šaltinis; [...]“

7.2. **Kiti teisės aktai:**

7.2.1. Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 (Vyriausybės 2017-11-15 nutarimo Nr. 933 redakcija) patvirtintose *Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklėse* reglamentuojama:

38 *punktas* – „Atsakyme, kuriame nurodomos atsakymo suteikti prašomą administracinę paslaugą, informaciją, priimti administracinį sprendimą priežastys, arba institucijos siunčiamame pranešime apie asmens prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis asmuo ar jo atstovas turi būti informuojamas apie tokio atsakymo apskundimo tvarką, nurodant institucijos (-ų), kuriai (-ioms) gali būti paduotas skundas, pavadinimą (-us) ir adresą (-us), taip pat terminą (-us), per kurį (-iuos) gali būti pateiktas skundas. [...]“

7.2.2. Savivaldybės administracijos direktoriaus 2020-07-23 įsakymu Nr. A1-1095 patvirtintame *Telšių rajono savivaldybės informacijos pateikimo visuomenei tvarkos apraše* reglamentuojama:

18 *punktas* – „Viešosios informacijos rengėjas, norėdamas gauti informacijos aktualia tema, su paruoštais klausimais kreipiasi į Savivaldybės mero patarėją ryšiams su visuomene arba Savivaldybės administracijos specialistą elektroniniu paštu info@telsiai.lt, administruojantį šį elektroninį paštą, priklausomai kieno kompetencijai pagal Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymą bus privalu paruošti atsakymą.“

8. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika

2012-03-01 nutartyje (administracinė byla Nr. A502-1605/2012) konstatuota:

„[...]. Lietuvos Respublikos Konstitucija įtvirtina atsakingo valdymo (gero administravimo) principą [...]. Vienas iš gero administravimo principų yra konstitucinė nuostata, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005 m. gegužės 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A10-655/2005). Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – ir Viešojo administravimo įstatymas) 1 straipsnyje, apibrėžiančiame aptariamo įstatymo paskirtį, nustatyta, jog šis įstatymas sudaro prielaidas įgyvendinti Lietuvos Respublikos Konstitucijos nuostatą, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms; nustato viešojo administravimo principus, viešojo administravimo sritis, [...], taip pat teisę į įstatymais pagrįstą ir objektyvų asmenų prašymų, skundų ir pranešimų nagrinėjimą; įtvirtina kitas asmenų ir viešojo administravimo subjektų teises ir pareigas viešojo administravimo srityje. [...]. [...] kiekviena viešojo administravimo institucija yra saistoma bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.) bei gero administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.). [...].“

Tyrimo išvados

9. Pareiškėjas skundėsi Seimo kontrolieriui dėl I. M., S. S. ir Savivaldybės mero galimai netinkamų veiksmų (neveikimo), nagrinėjant Pareiškėjo (kaip žurnalisto) kreipimosi raštus ir neteikiant Pareiškėjui prašomos informacijos.

Dėl Pareiškėjo skunde nurodytų aplinkybių Seimo kontrolierė kreipėsi į Savivaldybės administraciją.

Atsižvelgiant į tai, kad teisinis reglamentavimas keitėsi, tyrimo metu vertinant Savivaldybės veiklą vadovautasi teisiniu reglamentavimu, galiojusiu iki 2020-11-01.

10. Konstitucijos 25 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta nuostata, pagal kurią žmogui neturi būti kliudoma ieškoti, gauti ir skleisti informaciją bei idėjas (pažymos 7.1.1 punktas). Pažymėtina, jog ši laisvė yra svarbi įvairių Konstitucijoje įtvirtintų asmens teisių ir laisvių įgyvendinimo prielaida, kadangi asmenys (įtraukiant ir profesinę pareigą įgyvendinančius žurnalistus) gali visavertiškai įgyvendinti daugelį savo konstitucinių teisių ir laisvių tik turėdami būtina informaciją.

Vadovaujantis Visuomenės informavimo įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje įtvirtintomis nuostatomis, kiekvienas asmuo turi teisę nevaržomai rinkti, gauti ir skleisti informaciją bei idėjas. Laisvė rinkti, gauti ir skleisti informaciją negali būti ribojama kitaip, kaip tik įstatymu, jei yra būtina apsaugoti konstitucinę santvarką, žmogaus sveikatą, garbę ir orumą, privatų gyvenimą, dorovę. To paties teisės akto 6 straipsnio 1 dalyje reglamentuojama, kad kiekvienas asmuo turi teisę gauti iš valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų, kitų biudžetinių įstaigų viešąją informaciją apie jų veiklą, oficialius jų dokumentus (kopijas), taip pat informaciją, kurią minėtos įstaigos turi apie jį patį. Atitinkamai, valstybės ir savivaldybių institucijos bei įstaigos turi informuoti visuomenę apie savo veiklą ir privalo Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių įstaigų įstatymo bei kitų įstatymų nustatyta tvarka teikti viešąją informaciją, taip pat turimą privačią informaciją, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus, kai privati informacija neteikiama (Visuomenės informavimo įstatymo 6 straipsnio 2 ir 3 dalys). Seimo kontrolierė taip pat pažymi, kad, vadovaujantis pirmiau minėto teisės akto 6 straipsnio 4 ir 5 dalyje įtvirtintomis teisės normomis, informacija, kurią rengiant nereikia kaupti papildomų duomenų, viešosios informacijos rengėjams ir (ar) skleidėjams, žurnalistams pateikiama ne vėliau kaip per vieną darbo dieną; informaciją, kurią rengiant reikia kaupti papildomus duomenis, – ne vėliau kaip per savaitę, o valstybės ir savivaldybių institucijoms bei įstaigoms atsisakius teikti viešąją informaciją viešosios informacijos rengėjui, ne vėliau kaip kitą darbo dieną turi būti raštu pranešama rengėjui apie atsisakymo suteikti informaciją priežastis.

Seimo kontrolierė taip pat pažymi, kad, vadovaujantis Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių (toliau vadinama – Taisyklės) 38 punkto nuostatomis, atsakyme, kuriame nurodomos atsisakymo suteikti prašomą informaciją (dokumentus) priežastys, asmuo ar jo atstovas turi būti informuojamas apie tokio atsakymo apskundimo tvarką (pažymos 7.2.1 punktas).

Kas sietina su Savivaldybės veiksmais (neveikimu), nagrinėjant Pareiškėjo kreipimosi raštus, adresuotus Savivaldybės merui (pažymos 4.3.1–4.3.3 punktai), iš tyrimo metu Seimo kontrolierei pateiktos informacijos (dokumentų) nustatyta:

10.1. Pareiškėjas 2020-04-23 elektroniniu paštu kreipėsi į Savivaldybės merą (Savivaldybės mero patarėją) su prašymu, kuriame nurodė probleminius aspektus, susijusius su I. M. ir S. S. veiksmais, neteikiant Pareiškėjui jo prašomos informacijos, taip pat teiravosi Savivaldybės mero, kokių priemonių atsižvelgiant į tai planuojama imtis. Pareiškėjas prie 2020-04-23 kreipimosi rašto pridėjo klausimus, į kuriuos I. M. ir S. S. galimai neatsakė, prašydamas Savivaldybės mero į juos atsakyti (pažymos 4.3.1 punktas);

10.2. Pareiškėjas 2020-04-30 elektroniniu paštu papildomai kreipėsi į Savivaldybės merą (Savivaldybės mero patarėją), nurodydamas, kad dar nėra gavęs atsakymo į 2020-04-23 kreipimąsi (pažymos 4.3.2 punktas);

10.3. atsižvelgiant į gautus Pareiškėjo 2020-04-23 ir 2020-04-30 kreipimosi raštus, Savivaldybės mero patarėja (Savivaldybės mero vardu) 2020-04-30 pateikė Pareiškėjui atsakymą, kuriuo iš esmės atsisakė pateikti Pareiškėjui prašomą informaciją (atsakyti į 2020-04-23 kreipimesi pateiktus klausimus), abstrakčiai nurodant, kad pateikti klausimai susiję su Savivaldybės biudžeto lėšų panaudojimu ir paskirstymu, o Savivaldybės biudžeto asignavimų valdytojas yra administracijos direktorius. 2020-04-30 atsakyme taip pat nurodyta, kad I. M. įpareigotas „atsakymus [Pareiškėjui] patikslinti“ (pažymos 6.7 punktas).

Šiame kontekste Seimo kontrolierė pažymi, kad Viešojo administravimo įstatymo (redakcijos, galiojusios iki 2020-11-01) 3 straipsnyje reglamentuojami pagrindiniai principai, kuriais savo veikloje turi vadovautis viešojo administravimo subjektai (įtraukiant ir Savivaldybės pareigūnus), vienas jų – *išsamumo* principas, reiškiantis, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį (pažymos 7.1.3 punktas). Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo praktikoje yra akcentavęs ir *atsakingo valdymo, gero administravimo* principų svarbą viešojo administravimo institucijoms vykdant joms teisės aktais priskirtas funkcijas (pažymos 8 punktas). Atsižvelgiant į tai, taip pat vadovaujantis Visuomenės informavimo įstatymo 6 straipsnio 5 dalies, Taisyklių 38 punkto nuostatomis, Savivaldybės pareigūnams 2020-04-30 raštu atsisakant pateikti Pareiškėjui atsakymus į 2020-04-23 kreipimesi nurodytus klausimus būtų buvę tikslinga atsakyme išsamiai nurodyti atsisakymo motyvus (teisinį ir faktinį pagrindą), nurodyti visas su tuo susijusias reikšmingas aplinkybes, kad Pareiškėjui nekiltų abejonų dėl tokių Savivaldybės veiksmų (neveikimo), taip pat informuoti apie atsakymo apskundimo tvarką, tačiau tai nebuvo padaryta.

Tyrimo metu Savivaldybės administracija nepateikė Seimo kontrolierei dokumentų, patvirtinančių, kad po minėto Savivaldybės mero galimo įpareigojimo Savivaldybės administracija būtų atsakiusi į Pareiškėjo 2020-04-23 kreipimesi suformuluotus klausimus arba informavusi apie atsisakymo pateikti informaciją (dalį informacijos) priežastis (tik vėlesniame Savivaldybės 2020-05-19 atsakyme Pareiškėjui abstrakčiai užsimenama, jog Savivaldybės meras „informuotas, kad administracija šį pavedimą įvykdė“, pažymos 6.8.1 punkto 2 papunktis). Atsižvelgiant į tai, nesant minėtą aplinkybę patvirtinančių dokumentų nėra pagrindo konstatuoti, kad Savivaldybės administracija tinkamai įvykdė Savivaldybės mero pavedimą ir tinkamai atsakė į visus 2020-04-23 kreipimesi pateiktus klausimus.

Savivaldybės mero patarėjos (Savivaldybės mero vardu) 2020-04-30 atsakyme taip pat nurodyta, kad „viešai [skelbiama informacija] apie darbo užmokesčiui skiriamas sumas, todėl ši informacija yra prieinama kiekvienam“ (pažymos 6.7 punktas). Šiame kontekste atkreiptinas

dėmesys, kad Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo (redakcijos, galiojusios iki 2020-11-01) 15 straipsnio 1 dalies 2 punkte buvo reglamentuojama, kad, jeigu institucija atsisako pateikti pareiškėjui dokumentus (informaciją), nes prašomi dokumentai (informacija) yra paskelbti institucijos interneto svetainėje, visuomenės informavimo priemonėse, taip pat naudojant elektronines priemones, tokiu atveju institucija turi nurodyti pareiškėjui dokumentų (informacijos) paskelbimo šaltinį (pažymos 7.1.5 punktas).

Nagrinėjamu atveju, laikantis pirmiau minėtų Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 15 straipsnio 1 dalies 2 punkto nuostatų, *išsamumo, atsakingo valdymo, gero administravimo* principų, 2020-04-30 atsakyme Pareiškėjui turėjo būti nurodytas tikslus minėtos informacijos (duomenų) šaltinis, t. y., pateikta konkreti Savivaldybės administracijos interneto tinklalapio nuoroda, kur Pareiškėjas galėtų susipažinti su prašoma informacija, susijusia su Savivaldybės tarnautojų (darbuotojų) darbo užmokesčiu, tačiau tai taip pat nebuvo padaryta.

Tyrimo metu Seimo kontrolieriui pateiktuose paaiškinimuose Savivaldybės administracija pranešė, kad į Pareiškėjo 2020-04-23 kreipimąsi „[...] pagal Lietuvos Respublikos Visuomenės informavimo įstatymą [...] atsakymą pateikti turėjo iki 2020 m. balandžio 30 dienos pabaigos, tačiau 2020 m. balandžio 30 dienos ryte (laikas 08:04) [Pareiškėjas] atsiuntė laišką teigdamas, kad meras laiku neatsakydamas pažeidė Visuomenės informavimo įstatymą, nors pagal minėtąjį įstatymą atsakymo pateikimo terminas dar nebuvo pasibaigęs“ (pažymos 6.5 punktas). Šiame kontekste Seimo kontrolierė pažymi, kad Visuomenės informavimo įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje įtvirtintas 5 darbo dienų (savaitės) terminas yra taikomas tais atvejais, kai institucijai reikia surinkti prašomą informaciją (dokumentus). Nagrinėjamu atveju, Pareiškėjo 2020-04-23 kreipimesi prašoma pateikti informacija nebuvo rinkta. Kaip minėta, iš 2020-04-30 atsakymo turinio nustatyta, jog Savivaldybės pareigūnai iš esmės atsisakė pateikti Pareiškėjui prašomą informaciją (atsakyti į 2020-04-23 kreipimesi pateiktus klausimus). Tokiu atveju taikytinas Visuomenės informavimo įstatymo 6 straipsnio 5 dalyje įtvirtintas 1 darbo dienos terminas. Tyrimo metu nustatyta, kad atsakymas į 2020-04-23 kreipimąsi buvo pateiktas nesilaikant minėto termino;

10.4. tyrimo metu taip pat nustatyta, kad Pareiškėjas 2020-05-15 kreipėsi elektroniniu paštu į Savivaldybės merą (Savivaldybės mero patarėją) dėl informacijos, susijusios su Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos priimtu sprendimu I. M. atžvilgiu, pateikimo (pažymos 4.3.3 punktas);

10.5. atsižvelgiant į gautą Pareiškėjo 2020-05-15 kreipimosi raštą, Savivaldybės mero patarėja (Savivaldybės mero vardu) 2020-05-19 pateikė Pareiškėjui atsakymą (pažymos 6.8 punktas).

Pareiškėjas skundėsi Seimo kontrolieriui, kad Savivaldybės meras „neatsakė į antrą laišką pateiktą klausimą, kodėl pasitiki [I. M.], kuris neatsako į mano klausimus“ (pažymos 2.5 punktas).

Kiek sietina su Pareiškėjo klausimu dėl pasitikėjimo I. M., tyrimo metu nustatyta, kad 2020-05-19 elektroniniame laiške pateiktas atsakymas neatitinka Pareiškėjo klausimo turinio, iš esmės apsiribojant tik 2020-04-30 atsakyme jau pateiktos informacijos pakartojimu (pažymos 6.8.1 punkto 2 papunktis), tokiu būdu pažeidžiant *išsamumo, gero administravimo, atsakingo valdymo* principus.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Savivaldybės mero veiksmai, susiję su Pareiškėjo kreipimosi raštų nagrinėjimu ir atsakymų teikimu, nagrinėjamu atveju laikytini buvę nepakankamais, tokiu būdu pažeista Pareiškėjo teisė į gerą viešąjį administravimą. Taigi, Savivaldybės merui teiktinos rekomendacijos.

11. Pareiškėjas skunde Seimo kontrolieriui taip pat nurodė I. M. ir S. S. galimai netinkamus veiksmus (neveikimą), susijusius su Pareiškėjo 2020-03-31, 2020-04-02, 2020-04-23, 2020-04-28 ir 2020-05-15, 2020-02-12, 2020-02-13, 2020-02-20 ir kitų kreipimosi raštų nagrinėjimu ir atsakymų teikimu (pažymos 2.2, 4.1 ir 4.2 punktai).

Kas sietina su Pareiškėjo kreipimosi raštais, adresuotais I. M. (pažymos 4.1.1–4.1.7 punktai), tyrimo metu Seimo kontrolieriui pateiktuose paaiškinimuose Savivaldybės administracija nurodė, kad su tuo susijusios išsamios informacijos Seimo kontrolieriui pateikti negali, kadangi 2020-08-27 Savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T1-245 I. M., kuriam buvo tiesiogiai adresuoti Pareiškėjo

prašymai (pažymos 4.1.1–4.1.7 punktai), atleistas iš pareigų ir jis Savivaldybei „informacijos apie susirašinėjimą su [Pareiškėju] nebuvo pateikęs“. Savivaldybės administracijos teigimu, ji neturi duomenų, kokie I. M. atsakymai buvo parengti, kas juos parengė, kada buvo išsiųsti Pareiškėjui ir pan. (pažymos 6.1 punktas).

Kas sietina su Pareiškėjo kreipimosi raštais, adresuotais S. S. (pažymos 4.2.1–4.2.7 punktai), tyrimo metu Seimo kontrolieri pateiktuose paaiškinimuose Savivaldybės administracija pažymėjo, kad I. M. 2020-04-01 įsakymu Nr. A1-535 S. S. pareigybė nuo 2020-05-05 buvo panaikinta ir S. S. atleista iš darbo (pažymos 6.2 punktas).

Savivaldybės administracija tyrimo metu pateiktoje informacijoje taip pat nurodė, kad tiek I. M., tiek S. S. kompiuterinėse laikmenose buvusi informacija buvo sunaikinta atleidus juos iš pareigų, o papildomai susirašinėjimas su [Pareiškėju] nebuvo niekur registruojamas“ (pažymos 6.3 punktas).

Atsižvelgiant į tai, kad Savivaldybės administracija tyrimo metu nepateikė (dėl objektyvių aplinkybių negalėjo pateikti) Seimo kontrolieri prašomos informacijos (dokumentų), susijusių su I. M. ir S. S. tiesiogiai adresuotų Pareiškėjo prašymų nagrinėjimu, darytina išvaa, kad Savivaldybės merui gavus Pareiškėjo pirmiau minėtus skundus dėl I. M. ir S. S. veiklos (neveikimo), nepateikus atsakymų į Pareiškėjo klausimus, nebuvo vykdoma savalaikė kontrolė (Savivaldybės meras, gavęs Pareiškėjo skundus, tinkamai nekontroliavo, kad Savivaldybės administracija pateiktų atsakymus į I. M. ir S. S. adresuotuose kreipimosi raštuose nurodytus klausimus (arba motyvuotai paaiškintų, kodėl prašomos informacijos (dalies informacijos) pateikti Pareiškėjui negali).

12. Apibendrinant, Pareiškėjo skundas dėl Savivaldybės pareigūnų veiksmų (neveikimo), nagrinėjant Pareiškėjo (kaip žurnalisto) kreipimosi raštus ir neteikiant prašomos informacijos, pripažintinas pagrįstu.

13. Papildomai atkreiptinas Pareiškėjo dėmesys į tai, kad tyrimo metu Seimo kontrolieri pateiktoje informacijoje Savivaldybės administracija rašė, jog prašymai dėl informacijos (dokumentų) pateikimo turi būti pateikti per bendrą Savivaldybės elektroninį paštą info@telsiai.lt. Vis dėlto, Savivaldybės administracijos teigimu, informacijos rengėjai šios tvarkos nesilaiko ir klausimus siunčia tiesiogiai darbuotojams, „dėl ko yra sunku sukontroliuoti pateikiamų klausimų srautą“ (pažymos 6.4 punktas).

Vadovaujantis Telšių rajono savivaldybės informacijos pateikimo visuomenei tvarkos aprašo 18 punkto nuostatomis, viešosios informacijos rengėjas, norėdamas gauti informacijos aktualia tema, su paruoštais klausimais turi kreiptis į Savivaldybės mero patarėją ryšiams su visuomene arba Savivaldybės administracijos specialistą elektroniniu paštu info@telsiai.lt, administruojantį šį elektroninį paštą, priklausomai, kieno kompetencijai pagal Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymą bus privalu paruošti atsakymą (pažymos 7.2.2 punktas).

Šiame kontekste Seimo kontrolierė pažymi, kad Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 13 punkte reglamentuojamas *vieno langelio* principas, reiškiantis, kad asmeniui informacija suteikiama, prašymas ar skundas priimamas ir atsakymas į juos turi būti pateikiamas vienoje darbo vietoje. Atitinkamai, prašymą ar skundą nagrinėja ir informaciją iš savo administracijos padalinių, pavaldžių subjektų, prireikus – ir iš kitų viešojo administravimo subjektų turi gauti pats prašymą ar skundą nagrinėjantis ir administracinį sprendimą priimantis viešojo administravimo subjektas, neįpareigodamas tai atlikti prašymą ar skundą padavusio asmens. Atsižvelgiant į tai, bei į Viešojo administravimo įstatyme įtvirtintą *vieno langelio principą*, neturėtų būti nustatytas įpareigojimas asmenims (taip pat ir viešosios informacijos rengėjams) prieš kreipiantis dėl informacijos (dokumentų) pateikimo patiems išsiaiškinti, kurio konkrečiai Savivaldybės pareigūno kompetencijai priskirtina atsakyti į asmeniui rūpimą klausimą ir kam konkrečiai reikia adresuoti prašymą. Tačiau tikslinga numatyti viešojo administravimo institucijos, įstaigos darbuotojų pareigą, gavus savo tarnybiniu elektroniniu paštu asmenų kreipimąsi, jį nukreipti vieno langelio padaliniui, arba darbuotojui, atsakingam už asmenų aptarnavimą. Taigi, Savivaldybės merui teiktina

rekomendacija.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

14. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia:

Telšių apskrities laikraščio „X“ žurnalisto Y skundą dėl Telšių rajono savivaldybės pareigūnų veiksmų (neveikimo), nagrinėjant Y (kaip žurnalisto) kreipimosi raštus ir neteikiant Y prašomos informacijos, pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

15. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14 ir 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė **Telšių rajono savivaldybės merui** rekomenduoja:

15.1. imtis priemonių, kad ateityje Telšių rajono savivaldybės pareigūnams nagrinėjant asmenų kreipimosi raštus ir teikiant atsakymus, kuriais atsisakoma pateikti prašomą informaciją (dalį prašomos informacijos) ir (arba) dokumentus (dalį prašomų dokumentų), laikantis *išsamumo, atsakingo valdymo, gero administravimo* principų:

1) atsakymuose būtų išsamiai nurodomi tokio atsisakymo motyvai, taip pat atsakymo apskundimo tvarka;

2) atsakymai būtų pateikiami laikantis teisės aktuose nustatytų terminų.

3) tais atvejais, kai atsisakoma pateikti asmenims jų prašomą informaciją (dalį prašomos informacijos) ir (arba) dokumentus (dalį prašomų dokumentų) motyvuojant tuo, jog prašoma pateikti informacija (dokumentai) yra paskelbti institucijos interneto svetainėje, visuomenės informavimo priemonėse ir (ar) naudojant elektronines priemones, atsakymuose būtų nurodomas tikslus informacijos (dokumentų) paskelbimo šaltinis;

15.2. imtis priemonių, kad ateityje, Telšių rajono savivaldybės pareigūnams nagrinėjant asmenų kreipimosi raštus ir teikiant atsakymus, visa teiktina informacija (atsakymai į klausimus) būtų pateikiama tiksliai ir pagal klausimo turinį, laikantis *išsamumo* principo;

15.3. imtis organizacinių ir, prireikus, teisinių priemonių stiprinant Telšių rajono savivaldybės pareigūnų atsakymų į viešosios informacijos rengėjų kreipimosi raštus parengimo kontrolę, užtikrinant teisės aktuose įtvirtintų terminų laikymąsi;

15.4. imtis priemonių, kad Telšių rajono savivaldybės pareigūnams ateityje gavus viešosios informacijos rengėjų kreipimosi raštus, būtų užtikrintas *vieno langelio* principo tinkamas įgyvendinimas.

Apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus prašytume pranešti Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka, t. y., **ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierė

Milda Vainiutė